

## Peniaze nerastú na stromoch. Zdravé verejné financie sú jedinou zodpovednou cestou voči súčasným aj budúcim generáciám

Vláda sa hodnotovo hlási k potrebe obnoviť dlhodobú udržateľnosť verejných financií, princípu hodnoty za peniaze pri spravovaní verejných prostriedkov a potrebe osobitne chrániť zraniteľné skupiny obyvateľstva. Pripravíme strednodobý plán na ozdravenie verejných financií. Prehodnotíme systém pomoci domácnostiam s cenami energií s cieľom zvýšiť jeho adresnosť a motiváciu efektívne hospodáriť s energiami. Upravíme pravidlá pre posudzovanie verejných investícií s dôrazom na skoré hodnotenie veľkých projektov. Pripravíme plán opatrení smerujúcich k modernizácii a zjednodušeniu daňového systému s cieľom podporiť dlhodobý ekonomický rast, férovosť systému a boj s klimatickými zmenami. Predstavíme návrh dlhodobých systémových zmien v rozpočtovom procese a v štruktúre verejných výdavkov tak, aby dokázali čeliť budúcim výzvam Slovenska. Navrhujeme zlepšenie procesu schvaľovania materiálov na úrovni vlády i parlamentu, ktorý bude založený na rozhodovaní podľa dát, zvýši informovanosť širokej verejnosti a vytvorí predvídateľné právne prostredie so zreteľom na občanov a rozpočet verejnej správy.

### Krátkodobé priority

**Predstavenie plánu na postupné ozdravenie verejných financií** (priorita vlády). Plán bude vychádzať z dôkladného posúdenia stavu verejných financií v roku 2023, berúc do úvahy riziká vývoja v tomto roku. Plán zabezpečí pre verejné financie postupný, pre ekonomiku a spoločnosť zvládnuteľný, ale výrazný posun smerom k obnove dlhobodej udržateľnosti. Pripravíme širší zoznam opatrení, z ktorých si bude môcť nová, demokraticky zvolená vláda, vybrať opatrenia, ktoré výrazne zlepšia hospodárenie verejných financií v porovnaní so súčasnými očakávaniami. Cielené úrovne schodkov verejných financií by mali spĺňať naše záväzky vyplývajúce z domácej aj európskej legislatívy. Navrhované opatrenia budú vychádzať zo širokého odborného konsenzu tak, aby čo najmenej doliehali na ekonomický rast, podporovali súdržnosť v spoločnosti a prispievali k cieľom v environmentálnej oblasti. Pre opatrenia, ktoré nemožno uviesť do praxe okamžite, pripravíme plán úloh. Ozdravný plán pre verejné financie sprevádzaný konkrétnym zoznamom opatrení by mal po jeho uvedení do praxe posilniť dôveru finančných trhov v schopnosť Slovenska splácať svoje záväzky aj v dlhodobom horizonte.

**Revízia systému pomoci s cenami energií pre domácnosti.** Rozdelenie nákladov energetickej krízy medzi štátom, podnikmi a domácnosťami je dôležitou otázkou z hľadiska verejných financií, ako aj zachovania súdržnosti v spoločnosti. V súčasnosti uplatňovaný spôsob ochrany rozpočtov domácností pred dôsledkami energetickej krízy je pre štát veľmi nákladný a dlhodobo neudržateľný. Vyhodnotíme možnosti adresnejšej kompenzácie nárastu cien energií, ako aj spôsobu posilniť zrýchlenie znižovania energetickej náročnosti bývania. Pripravíme plán úloh pre zvolenú alternatívu, ktorú zapracujeme aj do aktualizácie makroekonomického vývoja.

**Nové pravidlá pre hodnotenie verejných investícií.** Predstavíme návrh na zmenu hodnotenia investícií s cieľom zamerať sa na hodnotenie veľkých projektov čo najskôr v procese ich prípravy. Môžu sa tým ušetriť nemalé finančné prostriedky, ktoré sa potom dajú použiť inde,

alebo sa môže pre občanov zabezpečiť vyššia pridaná hodnota za rovnaký objem vynaložených prostriedkov. Zároveň prispôbíme rozsah podkladov a hĺbku hodnotenia objemu investície.

### Strednodobé priority

**Modernizácia a zjednodušenie daňového systému.** Pripravíme plán úloh smerujúci k úprave daňového mixu tak, aby výraznejšie podporoval ekonomickú aktivitu znižovaním daňového zaťaženia práce pri súčasnom prehodnotení zdanenia spotreby, majetku a negatívnych externalít. Moderný daňový systém by mal viac odzrkadľovať aj ciele v environmentálnej oblasti. V rámci modernizácie daňového systému sa zameriame na posilnenie odolnosti daňového systému proti daňovým únikom a agresívnemu daňovému plánovaniu. Budeme ďalej rozširovať medzinárodnú spoluprácu v oblasti výmeny daňových informácií.

S postupným zvyšovaním komplexnosti daňového systému nastal čas na jeho celkové zjednodušenie. S cieľom zefektívnenia plnenia daňových povinností navrhujeme opatrenia na zrušenie nesystémových výnimiek, čo by malo tiež prispieť k ozdraveniu verejných financií. Zároveň budeme pokračovať v iniciatívach na podporu dodržiavania daňových predpisov a k ďalšiemu rozvoju digitalizácie správy daní a poplatkov. Hlavnou myšlienkou pripravovaných iniciatív je najmä posilnenie inštitútu prevencie pred daňovými únikami a dosiahnutie zníženia administratívnej záťaže.

**Zmeny v rozpočtovom procese a štruktúre výdavkov.** Budeme pokračovať v systémových zmenách v rozpočtovom procese s cieľom plne ho pripraviť na systém výdavkových limitov. Pripravíme komplexný materiál na verejnú diskusiu o dlhodobých výdavkových prioritách Slovenska, ich spoločenskom prínose a zmenách v štruktúre verejných výdavkov. Slovenské verejné financie budú v budúcnosti čeliť mnohým výzvam. Okrem zaostávajúcich výsledkov verejných politík oproti vyspelým krajinám bude tlak na verejné výdavky vytvárať aj potreba posilniť obranyschopnosť a bezpečnosť krajiny rešpektujúc medzinárodné záväzky, ako aj starnutie obyvateľstva či zmena klímy. Pri zlom stave dlhodobej udržateľnosti verejných financií a malom priestore zvyšovať výdavky bude nutné na tieto výzvy reagovať aj prerozdelením a hľadaním priorít v oblasti výdavkov.

**Posilnenie rozhodovania podľa dát.** Pripravíme analýzu skúmajúcu možnosti a výhody administratívneho systému združujúceho existujúce údaje verejnej správy pre prípravu prospešnejších verejných politík. Zlepšenie procesu tvorby a hodnotenia regulácií a politík prinesie informovanejšie rozhodnutia, čo sa v konečnom dôsledku pretaví do lepších politík a posilní dôveru občanov v inštitúcie verejnej správy.

**Sfunkčnenie dlhovej brzdy.** Pripravíme základné tézy novely ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti. Táto úprava zmení sankčné pásma a súvisiaci systém sankcií, naviaže ich na ukazovateľ čistého dlhu a ukotví základné rámce výdavkových limitov v ústavnom zákone. Umožní tým, aby dlhová brzda opätovne pôsobila ako účinný mechanizmus zvyšujúci politické náklady prenášania finančného bremena na budúce generácie. Pripravený návrh bude tiež aktualizovať úlohy postavenie Rady pre rozpočtovú zodpovednosť tak, aby zodpovedala novej legislatíve a spoločenským výzvam.